

SVENSK

INVANDRINGSPOLITIK

KNAPPAST något ämne är för ögonblicket mer diskuterat i vårt land än invandringsfrågan. Sannolikt ännu mer än i pressen är den ett tema bland gemene man. Förnufts- och känslsynpunkter, tyskhets och tyskbeundran blanda sig tumultuariskt om varandra. De båda ytterligheterna representeras av den radikala intellektualismen, som tycks förorda öppna portar för politiska flyktingar och flyende judar, och av den mer eller mindre dolda antisemitism, som gärna skulle se att även Sverige började pressa ut sina gamla judiska familjer i flykt över gränserna. Den ena ståndpunkten ter sig för oss lika orimlig som den andra. Det synes som om det i stället borde finnas förutsättningar att samla en övervägande folkopinion kring en linje i främlingsfrågan, där de viktigaste punkterna i korthet äro följande:

1) Så länge Tyskland och vissa andra mellaneuropeiska stater föra sin nuvarande utstötande judepolitik; så länge andra europeiska stater, där ingen inhemsk restriktiv judepolitik bedrives, vägra att öppna sina gränser för judeinvasion; och så länge det under rådande förhållanden kan befaras att judeförföljelserna sprida sig till andra oss närbelägna stater, enkannerligen Polen, Lettland och Litauen, så länge måste det framstå självklart att hela främlingsproblemet kommit i ett helt annat läge än tidigare. Den folkutväxling, som i frivilliga former ägde rum före kriget och t. o. m. före 1933 års revolution i Tyskland, var för vårt lands vidkommande ej ägnad att skapa någon större oro för en alltför märkbar främlingsinvasion. Nu däremot rör det sig om stora folkvandringar, som kanske ännu blott befinna sig i ett första stadium och i vart fall kunna befaras i framtiden ta vida större proportioner. Hittills har det betraktats såsom en av de oskattbaraste förmånerna, vårt land åtnjutit, att det till en så överväldigande del haft en enhetlig befolkning. I nuvarande tid skulle ett uppgivande av den restriktiva invandringspolitiken framkalla stor risk för att folkstammens enhetlighet ej längre kunde bevaras.

Faktiskt hävdas i vårt land redan för närvarande såtillvida vissa raspolitiska principer rörande främlingstrafiken, som socialstyrelsen nolens volens infört arierbegreppet. Det kan svårligen tänkas, att någon ansvars-kännande och samtidigt realistiskt handlande myndighet numer kan driva annat än en raspolitisk främlingspolitik, även om detta ej klart utsäges. En sådan politik riktar sig självfallet icke mot de gamla judiska medborgarna i landet, vilka Sverige i enlighet med sin kulturtradition har att behandla likvärdigt med övriga medborgare. Den är så mycket mindre antisemitisk, som den hämtar sitt starkaste stöd hos flera uttalanden från svenskt judehåll, där man kanske mer än i andra läger hyser fruktan för att antisemitismen verkligen skall vinna näring och slå ut i blom, när judarna här nått en större numerär. En sådan restriktiv främlingspolitik, vars syfte vore att medan tid är förekomma uppkomsten av rasstrider hos oss, behöver ej göras exklusiv. Fall kunna tänkas, då t. ex. en framstående judisk tekniker kan göra vårt näringsliv stora tjänster eller då t. ex. gamla föräldrar till här boende judiska medborgare vilja inflytta. Varsamt och principfast ledd behöver denna politik varken bryta med svenska traditioner eller skapa några irritationsmoment för ögonblicket eller risker för framtiden.

2) Vare sig främlingspolitiken blir mer eller mindre restriktiv, måste man redan i ordningens namn ofrånkomligen kräva den största möjliga kontroll såväl över emigranterna som de tillfälligt inresande från andra länder. Denna kontroll har visserligen under senare år avsevärt skärpts, men fortfarande torde våra myndigheter ha betydande svårigheter att övervinna vid handhavandet av tillsynen och beviljandet av tillstånd. Så långt har Tyskland underlättat de svenska myndigheternas arbete, som judar åtminstone tills nyligen ej fått pass, ifall de ej kunnat prestera intyg från personer i främmande länder om att där bli omhändertagna eller tilläventyrs förhjälpna till stadigvarande sysselsättning. Däremot har det uppenbarligen hittills ej ansetts ändamålsenligare att söka ernå viseringstvång för inresa hit från Tyskland. Det torde knappast vara tvivel underkastat, att införandet av sådant viseringstvång — vilket väl automatiskt leder till viseringsplikt för svenska resande i Tyskland — skulle göra det lättare för Sverige att sovra de inresande, precis som f. n. är fallet med inresande från en del östeuropeiska stater. Det undandrar sig vårt bedömande, om fortfarande handelspolitiska eller liknande skäl

överväga vid bedömandet av passviseringsfrågan. Men det synes oss icke vara orimligt att fordra, att resande svenskar under nuvarande omständigheter både när det gäller kontinentresor och resor i Norden lojalt underkasta sig de kontrollformaliteter, som kunna bli ytterligare av nöden. Vad arbetstillstånd beträffar, tillämpas genom infordrande av yttranden från näringsorganisationer redan principen om hänsynstagande till arbetsmarknadens behov; det borde dock övervägas att i direktiven för myndigheterna inrycka ett uttalande, att i händelse nödig arbetskraft blott kunde anskaffas från utlandet, företräde gäves de främlingar, som kunna antas ha lättast att assimilera sig i Sverige.

3) Behovet av en förstärkt främlingskontroll inom landet är uppenbart. Den i höstas publicerade främlingsstatistiken ådagalade de f. n. rådande onöjaktiga förhållandena, varom myndigheterna givetvis äro fullt på det klara. Tvivelsutan är den nuvarande bristfälliga övervakningen av främlingar ett skydd främst för de personer, som kommit olovandes eller — oberoende av ras — ej ha de lojalaste syftena.

4) Den nuvarande dualismen i ledningen av vår främlingspolitik, d. v. s. uppstyckningen av ärendena på utrikesdepartementet och socialstyrelsen, mellan vilka myndigheter den nya utlänningsnämnden inskjutits såsom ett förvaltningsrättsligt monstrum, kan icke sägas utgöra den enhetliga administration, varom riksdagen för ett par år sedan skrev till Kungl. Maj:t. Under nuvarande anhopning av flyktingeärenden och ansökningar om uppehålls- och arbetstillstånd framträder tungroddheten i denna dualism eller tredelning starkare än eljest. Lösningen av den administrativa organisationsfrågan vid 1937 års riksdag blev icke den förnuftiga och ändamålsenliga, som regeringen då avvisade kritiken med. En enhetligare handläggning borde kunna åstadkommas till båt- nad för de berörda myndigheterna och utan att därför de dubbla kraven på effektivitet och rättssäkerhet uppgåves.

5) I »ariseringsfrågan», d. v. s. beträffande de tyska kraven på uteslutning av judar i de svenska firmor, som vilja driva affärer med Tyskland, måste givetvis alla, som hålla på Sveriges rätt att utan inblandning utifrån bestämma över anställningsförhållan- dena i svenska företag, helt ansluta sig till utrikesministerns de- klaration i Göteborg.

6) Om den svenska främlingspolitiken för närvarande enligt vår mening nödvändigtvis måste vara restriktiv, bör detta icke utgöra

hinder för vårt land att delta i det humanitära hjälparbetet för de utstötta olyckliga människorna av judisk ras. Den vädjan, som biskopskonferensen i dagarna utsänt, skall förvisso ej förklinga ohörd i de vidaste kretsar av vårt land. Under betryggande kontroll över att icke vårt lands tillmötesgående missbrukas bör även Sverige i behövliga fall tillåta transitering av judiska emigranter, i särskilda fall med rätt för dem att här vistas viss tid t. ex. i utbildningssyfte. Ävenså kan rent mänsklig solidaritet tala för ett tillfälligt omhändertagande av nödlidande barn. Visserligen borde ingen vara blind för att vissa risker äro förbundna med sådan hjälpverksamhet, så länge systemet att göra människor statslösa med till cynism gränsande förkärlek praktiseras och det land, dit utresa utlovats, från dag till annan kan ändra sin främlingspolitik. Men att ställa sig fullkomligt likgiltig för det nödtillstånd, vari den judiska rasen mångenstädes nu råkat, vore att förneka Sveriges humanitära traditioner. Och man vill gärna hysa det förtroendet till de ansvariga myndigheterna, att de vid tillstämmandet av en hjälpverksamhet inom landets gränser för flyktande judar förvissa sig om all garanti för att denna verksamhet ej kommer i konflikt med främlingspolitiken i övrigt.

Ovanstående sex punkter, där önskemålen blott skisserats, äro endast en sammanfattning av meningar, som hysas av många. I dem ligger icke någon raspolitisk chauvinism och självgodhet, allra minst någon antisemitisk instinkt. Ej heller kan däri utläsas brist på medkänsla med människor, av vilka väl flertalet är alldeles oförskyllt lidande. Inte heller äro de burna av någon misstro till våra myndigheter, allra minst av någon åstundan att göra inrikespolitik av judefrågan; tvärtom skulle vi mycket misstaga oss, om vi ej utginge från att meningarna inom regeringen och socialstyrelsen i princip ganska långt låta förena sig med den opinion, som vi här ovan tolkat. Till de radikala intellektuella, som kräva öppen famn för främlingar, måste man dock adressera den alltför självklara reflexionen, att det omöjliga kan vara det lilla Sveriges uppgift att — med uppoffrande av den enhetliga folkstammens nationella styrka — taga för sig en anpart av judefrågans lösning. Denna fråga måste lösas i större sammanhang och av stater, som äga resurser därtill. Vår insats måste koncentreras på att betyga vår delaktighet i plikten till mänsklig solidarisk barmhärtighet.